

ІСТОРІЯ

Музей був заснований у грудні 1945 року кафедрою біозоології біологічного факультету УжДУ.

Спочатку виставкові колекції тварин створювались на базі експонатів Ужгородської, Мукачівської, Берегівської гімназій та подарунків з різних наукових установ країни. Зазначимо, що значний внесок в поповнення Зоомузею внесли приватні особи. Серед яких: унікальна колекція денних хижих птахів та сов з території Закарпаття і Східної Словаччини (понад 200 екз.) О.О.Грабаря та колекція рогів і тропічних комах Лаудона та ін.

Протягом всього часу існування музею поповнювався та поповнюється, також, власними зборами.

Співробітники музею та біологічного факультету, вчені, студенти поповнювали колекції за рахунок експедицій (Кавказ, Біле море, Азербайджан, басейн Волги, Асканія-Нова), проводився обмін між зоологічними музеями міст Одеси, Львова, Вільнюса. Києва, Харькова, Кишиніва та ін. міст центральної Азії. Завдяки цьому експозиційна частина у виставкових залах зоомузею на даному етапі нараховує біля 5 тисяч експонатів. Крім того у наукових фондових приміщеннях, зберігаються колекції, що нараховують понад 150 тисяч одиниць комах, риб, земноводних, плазунів, птахів та ссавців. Велику наукову цінність представляють ентомологічні колекції В. І. Пономарчук, Г. М. Рощка, А.А. Гіріца, що зберігаються у фондах музею. На початку заснування зоологічного музею був зарахований до штату заслужений художник України Й. Й. Бокшай, який виконував роботи з художнього оформлення експозиції.

ЕКСПОЗИЦІЙНА КОЛЕКЦІЯ

У зоомузеї знаходяться представники фауни усіх континентів та океанів світу. Ось перелік тільки деяких із представників фауни, що постають перед відвідувачами: качконіс, єхидна, гігантський кенгуру, страуси – ему (Австралія), нанду (Пд. Америка) та африканський страус; пінгвіни (Антарктида), зебра, антилопи кана та гну, вінценосний журавель, марабу, фламінго, какаду, нектарниці, тропічні комахи (Африка), броненосець, пума, тукан, крокодил-кайман, гримуча змія (Америка); жаба-бик (Пн. Америка), літаюча жаба (о. Ява), хамелеон, черепахи, літаючий дракон (Малайський архіпелаг), індійський слон і бенгальський тигр, тибетські мавпи, кобра (Південно-Східна Азія); песець, тюлені, буревісники, морські зірки та їжаки, мадрепорові корали та червоний корал, медузи, скати: зірчастий (Баренцове море) електричний та пісчаний (Індійський океан), акули, химера, чотиризуб, риба-пила, риба-прилипало, пінагора, морський коник, літаюча риба, піранья та інші тварини з різних морів та океанів. Багато представлена також і фауна Закарпаття. Хребетні тварини Карпат представлені в нашому музеї майже усіма видами (птахи – видами гніздового та зимового комплексів) і експозиція продовжує поповнюватись. У теріологічному залі також невелике місце відведено для палеонтологічної експозиції. Тут представлені викопні рештки хребетних тварин, які населяли територію нашого краю в доісторичні часи. Серед представлених експонатів є бивнів мамонта, кістки шерстистого носорога та печерного ведмедя.

ДІЯЛЬНІСТЬ

Співробітники зоомузею приймають участь в конференціях з природоохоронних, зоологічних, екологічних та музейних тематик, які друкуються журналах. Також має значну кількість публікацій у наукових виданнях. Низка працівників музею захистила кандидатські дисертації в галузі ентомології та орнітології. Колекційними матеріалами нашого зоомузею користуються при написанні дослідницьких робіт учні шкіл; курсових та дипломних робіт студенти, а також при написанні монографій, докторських та кандидатських дисертацій науковці з різних міст України, а також спеціалісти інших країн. Працівники музею співпрацюють з провідними науковими та природоохоронними установами України.

Не можна переоцінити і еколого-виховного значення зоомузею для відвідувачів. Школярі з різних міст та сіл області, студенти, науковці, туристи з України та іноземних країн поповнюють свої знання.

Популяризація екологічних знань проводиться співробітниками зоомузею через засоби масової інформації, проводять практичні заняття з охорони тваринного світу у держлісгоспах області, з учнями шкіл тощо, для яких розроблено наочний матеріал у вигляді буклетів, методичні посібники, стендів, магнітів, тощо

Зоологічний музей Ужгородського національного університету є одним з найбільших скарбів Закарпаття. Ми заохочуємо людей, які стурбовані майбутнім збереженням природи та захисту тварин, чекаємо на їх підтримку в розвитку нашого музею.

Ласкаво просимо
завітати до нас та запрошуємо
до співпраці !

Наша адреса:
Зоологічний музей
Ужгородський національний Університет
вул. Волошина, 54,
м. Ужгород, 88000, Закарпатська область
Тел.: +38(0312)616650
<http://lucanus.org.ua/zoomuz/index.htm>
https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/museums-zoo_museum
zoo-museum@uzhnu.edu.ua

Буклет розроблено
співробітниками зоомузею УжНУ:
Крон А.А. (завідувач),
Логотип розроблено: Росоляник О.В.

Міністерство освіти і науки України
Ужгородський національний
університет

ЗООЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ нам 80

Ужгород, XXI ст.

ПТАХ ТА ССАВЕЦЬ РОКУ

Видом-символом 2025-го року **Українське товариство охорони птахів (УТОП)** обрало **крутиголовку звичайну** (гівгач, гівгор) (*Jynx torquilla*). Крутиголовка — незвичайна представниця родини дятлових, яка вирізняється своїм камуфляжним забарвленням, поведінкою та способом життя. Цей птах привертає увагу вмінням скручувати шию, імітуючи змію, щоб захиститися від хижаків. В Україні гніздиться по всій території, крім високогір'я; мігрує скрізь. Основна їжа крутиголовак — різні види мурашок, їх личинки та лялечки, та інші дрібні комахи, яких вони здобувають, розриваючи мурашники та руйнуючи гнилі пні. В нашому Зоологічному музеї можна познайомитись з цим видом.

За рішенням **теріологічної школи** в Україні 2025 рік оголошено роком **ховраха** (рід. *Spermophilus*). Це рід ссавців з родини вивіркових (*Sciuridae*) ряду Мишоподібні (*Muriformes*) з надряду гризунів (*Rodentia*). В Зоологічному музеї можна познайомитись з наступними видами: ховрах крапчастий (*Spermophilus suslicus*), ховрах європейський (*Spermophilus citellus*), ховрах малий (*Spermophilus pygmaeus*), тонкопалий ховрах (*Spermophilopsis leptodactylus*), та ховрах жовтий (*Spermophilus fulvus*), що є продовженням традиції визначення виду-символу як об'єкта першочергової уваги науковців та природоохоронців на поточний рік. Живуть колоніями, в норах, які викопують самі. Ареал поширення Європа та Азія. В Україні мешкають 4 види ховраха: крапчастий, одеський, європейський, малий.